

Nr 348.

Godkänd av första kammaren den 8 juni 1918.
Godkänd av andra kammaren den 8 juni 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avsättning av medel för beredande av krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1919 åt vissa befattningshavare och före detta befattningshavare i statens tjänst m. fl. jämte en i ärendet väckt motion.
(Första särskilda utskottets utlåtande nr 19.)

Till Konungen.

I en till riksdagen den 19 april 1918 avlåten proposition, nr 393, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

att för beredande av krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1919 åt vissa befattningshavare och före detta befattningshavare i statens tjänst samt deras änkor och barn ävensom åt vissa utanför den egentliga statsförvaltningen stående kategorier, att utgå enligt de grunder 1919 års riksdag kan komma att bestämma, såsom förslagsanslag å riksstaten för år 1919 avsätta ett belopp av högst 57,000,000 kronor.

I sammanhang med denna proposition har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion, däri hemställts, att riksdagen måtte under riksstatens sjunde huvudtitel på tilläggsstat för 1918 såsom förslagsanslag högst anvisa en summa av 100,000 kronor, varav efter Eders Kungl. Maj:ts prövning i särskilda fall må utgå gratifikationer till avhjälpande eller mildrande av missförhållanden, som eljest skulle kunna

uppkomma vid sträng tillämpning av de utav riksdagen meddelade bestämmelserna angående krigstidstillägg och krigstidshjälp.

Till stöd för denna framställning har av motionären anförts följande:

»I kungliga propositionen nr 393, särskilt genom det däri intagna yttrandet från medicinalstyrelsen, ådagalägges, att riksdagens i år fattade beslut och Kungl. Maj:ts i överensstämmelse därmed den 22 sistlidne mars utfärdade kungörelse angående krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst medföra synnerligen menliga konsekvenser för vissa av dem bland nämnda befattningshavare, som åtnjuta pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel, eller från någon av staten understödd pensionsanstalt.

Då dessa konsekvenser å ena sidan uppenbarligen äro förorsakade av ett riksdagens förbiseende och å andra sidan för dem som drabbats av desamma inte blott innebära en svår orättvisa, utan även under nu rådande dyrtid kunna vålla en verklig nödbelägenhet, synes det högeligen angeläget, att såvitt möjligt någon åtgärd vidtages, som kan avhjälpa eller förmildra deras verkningar.

Ett av riksdagen fattat beslut kan inte vid samma riksdag ändras, och det är därför uteslutet, att krigstidstillägg eller krigstidshjälp nu skulle kunna tillerkännas nämnda pensionärer, sedan genom förutberörda beslut och den därpå grundade kungliga kungörelsen sådana fränkänts den. Däremot bör intet hinder möta för riksdagen att till Kungl. Maj:ts förfogande ställa nödiga medel, som kunna användas i form av gratifikationer för att avhjälpa de orättvisor, som ifrågasatt beslut i tillämpningen komme att medföra. En antaglig norm för beräkningen av sådana gratifikationer borde kunna bestämmas så, att de skola utgå till belopp som motsvara de krigstidstillägg och den krigstidshjälp vederbörande befattningshavare skulle erhållit, därest de inte haft pension, sedan därifrån dragits det krigstidstillägg på deras pensioner, som beviljats av statsmedel. Att ytterligare, såsom från något håll ifrågasatts, reducera gratifikationerna genom att minska dem med avdrag även av själva pensionernas belopp, synes inte berättigat, då pensionerna till större eller mindre del åstadkommits genom pensionärernas eller deras avlidna mäns egna bidrag.

Mot den här föreslagna åtgärden skulle möjligen kunna invändas, att den kan befaras komma att öva en prejudicerande verkan i framtiden. Någon sådan verkan synes dock otänkbar för andra fall än med det här föreliggande jämförbara, det vill säga, då riksdagen råkat begå ett till sina följder olycksbringande förbiseende, och i ett sådant fall, nu eller fram-

deles, torde alla vara ense om att rättelse bör åstadkommas, därest det på något sätt är möjligt.»

Emot den i förevarande proposition gjorda beräkningen av det belopp, som bör avsättas å riksstaten för år 1919 för beredande av krigstidstillägg och krigstidshjälp för detta år har riksdagen intet att erinra.

I anledning av ovanberörda motion får riksdagen anföra följande:

Den av Eders Kungl. Maj:t i överensstämmelse med riksdagens beslut, i kungörelsen den 22 mars 1918 intagna bestämmelsen, att från åtnjutande av såväl krigstidstillägg som krigstidshjälp enligt i kungörelsen angivna grunder undantages, bland annat, befattningshavare, som — oavsett pension, pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913 — vid årets ingång ägde åtnjuta pension eller därmed jämförligt årligt understöd av statsmedel eller från någon av staten understödd pensionsanstalt, har, såsom i propositionen jämväl anföres, i en del fall visat sig medföra konsekvenser, som av billighetsskäl synas böra om möjligt modifieras. Riksdagen har inhämtat, att förutom de i propositionen omnämnda, för vilka sagda bestämmelse medför erhållande av krigstidstillägg med lägre belopp, än vad jämförliga befattningshavare, som ej åtnjuta pension, erhålla, även andra befattningshavare äro i samma läge. Särskilt behjärtansvärt synes det riksdagen vara att finna någon möjlighet att hjälpa de pensionärer, som på grund därav att de innehava någon tjänst få avstå jämväl den del av pensionen, vartill de icke bidragit med egna medel.

Riksdagen är ense med Eders Kungl. Maj:t om behovet att på något sätt avhjälpa dessa missförhållanden. Det synes emellertid önskvärt att icke vänta därmed till dess 1919 års riksdag sammanträder. Riksdagen har därför funnit den i motionen föreslagna vägen lämpligare för att för innevarande år förbättra ifrågavarande befattningshavares ställning. Visserligen har riksdagen känt sig synnerligen tveksam inför de möjliga konsekvenserna av ett sådant beslut, som i motionen föreslagits, men då det endast gäller en bestämd grupp och något annat sätt att nu lösa frågan ej synes stå till buds, har riksdagen ansett sig böra ansluta sig till tanken på rätt för Eders Kungl. Maj:t att tilldela gratifikationer för avhjälpan av missförhållanden, som kunna uppkomma vid tillämpning av de utav riksdagen fastställda grunderna för utgående av krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1918. Möjlighet att erhålla dylik gratifikation torde böra tillkomma sådana befattningshavare, som därigenom, att de jämväl åtnjuta pension eller därmed jämförligt årligt understöd av statsmedel eller

från någon av staten understödd pensionsanstalt, gå miste om dem annars såsom befattningshavare tillkommande krigstidstillägg. Beloppet av gratifikationen bör i varje fall bestämmas så, att befattningshavaren erhåller det belopp han såsom befattningshavare skulle hava erhållit i krigstidstillägg, minskat med det till honom i hans egenskap av pensionär utgående krigstidstillägg. På detta sätt torde det skapas möjlighet för Eders Kungl. Maj:ts att avhjälpa missförhållanden i här omnämnda avseende.

Beträffande den summa, som erfordras för dessa gratifikationer, har riksdagen ansett, att det i motion föreslagna beloppet, 100,000 kronor, torde bliva fullt tillräckligt för ändamålet; för att dock säkerställa utgåendet av erforderliga gratifikationer har riksdagen uppfört anslaget såsom förslagsanslag.

Riksdagen får således anmäla,

att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition samt ovanberörda motion, dels för beredande av krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1919 åt vissa befattningshavare och före detta befattningshavare i statens tjänst samt deras änkor och barn ävensom åt vissa utanför den egentliga statsförvaltningen stående kategorier, att utgå enligt de grunder 1919 års riksdag kan komma att bestämma, å 1919 års riksdag såsom förslagsanslag avsatt högst 57,000,000 kronor;

dels ock under riksstatens sjunde huvudtitel på tilläggsstat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag å 100,000 kronor, varav efter Eders Kungl. Maj:ts prövning och i överensstämmelse med ovan angivna grunder må utgå gratifikationer till avhjälpan av missförhållanden, som eljest skulle kunna uppkomma vid tillämpning av de utav riksdagen fastställda grunderna för utgående av krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918.

Stockholm den 8 juni 1918.

Med undersåtlig vördnad.
